

Jelen előterjesztés csak tervezet, amelynek közigazgatási egyeztetése folyamatban van. A minisztériumok közötti egyeztetés során az előterjesztés koncepcionális kérdései is jelentősen módosulhatnak, ezért az előterjesztés jelen formájában nem tekinthető a Kormány álláspontjának.

A dokumentum célja a társadalmi egyeztetés elindítása és a jogalkotási folyamat átláthatóvá tétele, amelynek alapján, illetve eredményeként a mellékelt tervezet valamennyi tartalmi és formai eleme módosulhat!

A tervezet előterjesztője

TERVEZET!

2013. évi ... törvény
az egyes törvényeknek a késedelmes fizetésekkel összefüggő jogharmonizációs célú
módosításáról

1. A Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény módosítása

1. §

A Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) a következő 292/A. §-sal egészül ki:

„292/A. § (1) Ha a felek a szerződésben a pénztartozás teljesítésének idejét nem határozták meg, a pénztartozást a jogosult fizetési felszólításának vagy számlájának kézhezvételétől számított harminc napon belül kell teljesíteni.

(2) A jogosult teljesítésétől számított harminc napon belül kell teljesíteni a pénztartozást, ha

a) a jogosult fizetési felszólításának vagy számlájának kézhezvétele a jogosult teljesítését megelőzte;

b) nem állapítható meg egyértelműen a jogosult fizetési felszólítása vagy számlája kézhezvételének időpontja; vagy

c) a kötelezettnek fizetési felszólítás vagy számla bevárása nélkül teljesítenie kell fizetési kötelezettségét.

(3) Az e § rendelkezéseitől a jóhiszeműség és tisztesség követelményének megsértésével egyoldalúan és indokolatlanul a jogosult hátrányára eltérő szerződési feltételt a jogosult megtámadhatja.”

2. §

A Ptk. 301. § (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) A kamat számításakor a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamat irányadó az adott naptári félév teljes idejére.”

3. §

A Ptk. 301/A. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„301/A. § (1) Gazdálkodó szervezetek közötti szerződések esetén a késedelmi kamatra vonatkozó szabályokat az e §-ban foglalt eltérésekkel kell alkalmazni.

(2) A késedelmi kamat mértéke a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamat – ha a pénztartozást idegen pénznemben kell teljesíteni, az adott pénznemre a kibocsátó jegybank által meghatározott alapkamat, ennek hiányában a pénzügyi kamat – nyolc százalékponttal növelt értéke. A kamat számításakor a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamat irányadó az adott naptári félév teljes idejére. A késedelmi kamatot kizáró szerződési feltétel semmis, kivéve, ha a kötelezett késedelme esetére kötbér fizetésére köteles.

(3) Ha a kötelezett késedelembe esik, köteles a jogosultnak a követelése behajtásával kapcsolatos költségei fedezésére 40 eurónak a Magyar Nemzeti Bank késedelmi kamatfizetési kötelezettség kezdőnapján érvényes hivatalos deviza-középárfolyama szerint megfelelő forintösszeget megfizetni. E kötelezettség teljesítése nem mentesít a késedelem egyéb jogkövetkezményei alól. Az e rendelkezésektől eltérő kikötés semmis.

(4) A késedelmi kamat mértékét a (2) bekezdésben foglaltaktól eltérően, a jóhiszeműség és tisztesség követelményének megsértésével egyoldalúan és indokolatlanul a jogosult hátrányára megállapító szerződési kikötést a jogosult megtámadhatja.

(5) Az általános szerződési feltételként a szerződés részévé váló, a késedelmi kamat mértékét, esedékességét vagy a követelés behajtásával kapcsolatos költségeket a jóhiszeműség és tisztesség követelményének megsértésével egyoldalúan és indokolatlanul a jogosult hátrányára megállapító kikötést a külön jogszabályban meghatározott szervezet is megtámadhatja a bíróság előtt. A megtámadás alapossága esetén a bíróság a kikötés érvénytelenségét a kikötés alkalmazójával szerződő valamennyi félre kiterjedő hatállyal megállapítja. Az érvénytelenség megállapítása nem érinti azokat a szerződéseket, amelyeket a megtámadásig már teljesítettek.

(6) A külön jogszabályban meghatározott szervezet kérheti továbbá az olyan, az (5) bekezdés szerinti általános szerződési feltétel tisztességtelenségének megállapítását, amelyet szerződéskötések céljából határoztak meg és tettek nyilvánosan megismerhetővé, akkor is, ha az érintett feltétel még nem került alkalmazásra. A bíróság a sérelmes általános szerződési feltétel tisztességtelenségének megállapítása esetén eltiltja a nyilvánosságra hozót a feltétel alkalmazásától.

(7) Az (5) és a (6) bekezdés szerinti eljárásban a bíróság az igény érvényesítőjének kérelmére elrendeli, hogy a szerződési feltétel alkalmazója, nyilvánosságra hozója, illetve alkalmazásra ajánlója saját költségére gondoskodjék a szerződési feltétel tisztességtelenségének megállapítására vonatkozó közlemény közzétételéről. A közlemény szövegéről és a közzététel módjáról a bíróság dönt. A közleménynek tartalmaznia kell az érintett szerződési feltétel pontos meghatározását, tisztességtelenségének megállapítását, valamint az e jellegét alátámasztó érveket.

(8) A külön jogszabályban meghatározott szervezet az (5)-(7) bekezdés megfelelő alkalmazásával kérheti az olyan általános szerződési feltétel érvénytelenségének megállapítását, amely kizárja a késedelmi kamat, illetve a követelés behajtásával kapcsolatos költségek megfizetésére vonatkozó kötelezettséget.”

4. §

A Ptk. 685. § c) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

(E törvény alkalmazásában:)

„c) gazdálkodó szervezet: az állami vállalat, az egyéb állami gazdálkodó szerv, a szövetkezet, a lakásszövetkezet, az európai szövetkezet, a gazdasági társaság, az európai részvénytársaság, az egyesülés, az európai gazdasági egyesülés, az európai területi együttműködési csoportosulás, az egyes jogi személyek vállalata, a leányvállalat, a vízgazdálkodási társulat, az erdőbirtokossági társulat, a végrehajtói iroda, az egyéni cég, továbbá az egyéni vállalkozó. Az állam, a helyi önkormányzat, a költségvetési szerv, az egyesület, a köztestület, valamint az alapítvány gazdálkodó tevékenységével összefüggő polgári jogi kapcsolataira is a gazdálkodó szervezetre vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmazni, kivéve, ha a törvény e jogi személyekre eltérő rendelkezést tartalmaz; a törvény gazdálkodó szervezetek közötti késedelmi kamatra vonatkozó szabályai alkalmazásában nem minősül gazdálkodó szervezetnek az, aki a közbeszerzésekről szóló törvény (a továbbiakban: Kbt.) értelmében ajánlatkérő. Aki a Kbt. szerint ajánlatkérő, arra a közbeszerzésekről szóló és az államháztartásról szóló törvényben meghatározott késedelmi kamatra vonatkozó szabályokat kell alkalmazni.”

5. §

A Ptk. 688. § c) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

(Ez a törvény a következő uniós jogi aktusoknak való megfelelést szolgálja:)

„c) az Európai Parlament és a Tanács 2011/7/EU irányelve (2011. február 16.) a kereskedelmi ügyletekhez kapcsolódó késedelmes fizetések elleni fellépésről; a törvény 209. § (2) bekezdése, 292/A. §-a, 298. § a) pontja, 301/A. §-a és 368. § (1) bekezdése;”

6. §

A Ptk.

a) 232. § (3) bekezdésében a „félévet megelőző utolsó napon” szövegrész helyébe a „félév első napján” szöveg,

b) 298. § a) pontjában a „ha a szerződésben megállapított” szövegrész helyébe a „ha a szerződésben vagy jogszabályban meghatározott,” szöveg,

c) 301. § (1) bekezdésében a „félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamattal” szövegrész helyébe a „félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal – ha a pénztartozást idegen pénznemben kell teljesíteni, az adott pénznemre a kibocsátó jegybank által meghatározott alapkamattal, ennek hiányában a pénzüpiaci kamattal –” szöveg,

d) 301. § (3) bekezdésében a „félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamat egyharmadával megegyező mértékű kamatot, de összességében legalább az (1) bekezdésben meghatározott kamatot köteles megfizetni” szövegrész helyébe a „félév első napján érvényes jegybanki alapkamat – ha a pénztartozást idegen pénznemben kell teljesíteni, az adott pénznemre a kibocsátó jegybank által meghatározott alapkamat, ennek hiányában a pénzüpiaci kamat – egyharmadával megegyező késedelmi kamatot, de összesen legalább az (1) bekezdésben meghatározott kamatot köteles fizetni” szöveg

lép.

2. A Polgári Törvénykönyv módosításáról és egységes szövegéről szóló 1977. évi IV. törvény hatálybalépéséről és végrehajtásáról szóló 1978. évi 2. törvényerejű rendelet módosítása

7. §

Hatályát veszti a Polgári Törvénykönyv módosításáról és egységes szövegéről szóló 1977. évi IV. törvény hatálybalépéséről és végrehajtásáról szóló 1978. évi 2. törvényerejű rendelet 5/D. § (2) bekezdése.

3. A polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény módosítása

8. §

A polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 398. §-ában a „fizetési késedelem leküzdéséről szóló 2000/35/EK irányelvnek 5. cikkével” szövegrész helyébe a

„késedelmes fizetések elleni fellépésről szóló 2011/7/EU irányelvnek 10. cikkével” szöveg lép.

4. A közbeszerzésekről szóló 2011. évi CVIII. törvény módosítása

9. §

A közbeszerzésekről szóló 2011. évi CVIII. törvény (a továbbiakban: Kbt.) 183. §-a a következő *l*) ponttal egészül ki:

(Ez a törvény)

„*l*) a kereskedelmi ügyletekhez kapcsolódó késedelmes fizetések elleni fellépésről szóló 2011. február 16-i 2011/7/EU európai parlamenti és tanács irányelvnek”

(való megfelelést szolgálja.)

10. §

A Kbt. 127. § (4) bekezdés *b*) pontjában a „kamatra” szövegrész helyébe a „kamat esedékességére és mértékére” szöveg, az „a Ptk. 301/A. §-ának (2) és (3) bekezdésében” szövegrész helyébe az „a Ptk. 301/A. §-ának (1) és (2) bekezdésében” szöveg lép.

5. Az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény módosítása

11. §

Az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: Áht.) 25. alcíme a következő 37/A-37/C. §-sal egészül ki:

„37/A. § (1) A közbeszerzésekről szóló 2011. évi CVIII. törvény (a továbbiakban: Kbt.) 6. §-a szerint ajánlatkérőnek minősülő szerződő félnek (a továbbiakban: szerződő fél) a Kbt. 6. §-a szerint ajánlatkérőnek nem minősülő, a Ptk. 685. § *c*) pontja szerinti gazdálkodó szervezettel szemben szerződésben vállalt fizetési kötelezettségére a Kbt. 127. § (4) bekezdését, valamint 130. § (3)-(6) bekezdését alkalmazni kell akkor is, ha a szerződő fél a Kbt. értelmében közbeszerzési eljárás lefolytatására nem köteles.

(2) Ha az (1) bekezdés szerinti szerződés általános szerződési feltételt tartalmaz, arra alkalmazni kell a Ptk. 301/A. § (5)-(8) bekezdésében foglalt rendelkezéseket is.

37/B. § A Kbt. 6. §-a szerint ajánlatkérőnek minősülő személynek a Kbt. 6. §-a szerint ajánlatkérőnek nem minősülő, a Ptk. 685. § *c*) pontja szerinti gazdálkodó szervezettel

szemben szerződésen kívül keletkezett késedelmi kamatfizetési kötelezettségére a Ptk. 301. §-át kell alkalmazni.

37/C. § (1) A Kbt. 6. §-a szerinti ajánlatkérőnek és a Ptk. 685. § c) pontja szerinti gazdálkodó szervezetnek nem minősülő személlyel szemben a Kbt. 6. §-a szerinti ajánlatkérőnek minősülő személy által szerződésben vállalt fizetési kötelezettségre alkalmazni kell a 37/A. § (1) bekezdését és a Ptk. 301/A. § (1)-(4) bekezdését is.

(2) A Kbt. 6. §-a szerinti ajánlatkérőnek és a Ptk. 685. § c) pontja szerinti gazdálkodó szervezetnek nem minősülő személlyel szemben a Kbt. 6. §-a szerinti ajánlatkérőnek minősülő személyt nem szerződésből eredően terhelő késedelmi kamatfizetési kötelezettségre a Ptk. 301. §-át kell alkalmazni.”

12. §

Az Áht. 51. § (1) bekezdésében a „a közbeszerzésekről szóló törvény” szövegrész helyébe a „a Kbt.” szöveg lép.

6. Záró rendelkezések

13. §

E törvény 2013. március 16-án lép hatályba.

14. §

E törvény a kereskedelmi ügyletekhez kapcsolódó késedelmes fizetések elleni fellépésről szóló 2011. február 16-i 2011/7/EU európai parlamenti és tanácsi irányelvnek való megfelelést szolgálja.

ÁLTALÁNOS INDOKOLÁS

1. A kereskedelmi ügyletekhez kapcsolódó késedelmes fizetések elleni fellépésről szóló 2011. február 16-i 2011/7/EU európai parlamenti és a tanácsi irányelv (a továbbiakban: irányelv) hatálya a gazdasági szereplők közötti kereskedelmi ügyletekre terjed ki.

Az irányelv szerint kereskedelmi ügylet a vállalkozások, illetve a vállalkozások és hatóságok között lebonyolított minden olyan szerződéses ügylet, amelynek tárgya fizetés ellenében áru adásvétele, vagy szolgáltatás nyújtása. Míg tehát az irányelv értelmében a vállalkozások egymás közötti szerződéses jogviszonyában a jogosult és a kötelezett is vállalkozás, addig a hatóság és a vállalkozás közötti kereskedelmi ügylet (szerződés) esetén a pénztartozás tekintetében a vállalkozás csak jogosulti, a hatóság pedig csak kötelezeti pozícióban szerepelhet. Az irányelv sem a hatóságok egymás közötti szerződéses viszonyát, sem a hatóságoknak a vállalkozásnak és hatóságnak sem minősülő jogalanyokkal (ún. magánszemélyek) való szerződéses kapcsolatát, illetve a magánszemélyek egymás közötti szerződéses kapcsolatait nem szabályozza, ahogyan nem tartoznak az irányelv hatálya alá a fogyasztói szerződések sem. [irányelv 1. és 2. cikk]

Gazdasági szereplők alatt az irányelv a vállalkozásokat, valamint a 2004/17/EK irányelv 2. cikk (1) bekezdésének a) pontjára és a 2004/18/EK irányelv 1. cikk (9) bekezdésére utalással meghatározott ún. hatóságot is érti. Mindezek alapján hatóság az utaló szabályban meghatározott irányelvek szerinti bármely ajánlatkérő szerv, függetlenül az általa megkötött szerződés tárgyától vagy értékétől. Hatóságnak tekinthetők tehát a közhatalom gyakorlására jogosult jogi személyek (pl. az állam, a területi vagy a helyi önkormányzatok, az utóbbiak társulásai, a költségvetési szervek), valamint a közjogi jellegű szabályok hatálya alá eső, nagyobb részt az állam, illetve a területi vagy helyi önkormányzatok, az utóbbiak társulásai, a költségvetési szervek által finanszírozott, kifejezetten közérdek megvalósítását szolgáló jogi személyek (ún. közjogi intézmények; közintézmények és közvállalkozások) is, függetlenül attól, hogy ténylegesen közbeszerzési eljárás lefolytatására kötelezettek-e az adott szerződés megkötése tekintetében. [2. cikk 2. pont]

Az irányelv értelmében vállalkozás a hatóságnak nem minősülő, önálló gazdasági vagy szakmai tevékenységet folytató szervezet, függetlenül attól, hogy az adott tevékenységet egy vagy több személy végzi-e. [2. cikk 3. pont]

Az irányelv szerint a vállalkozások egymás közötti szerződéses viszonyában, valamint a pénzbeli ellenszolgáltatásra szerződés alapján kötelezett hatóság és a hitelező vállalkozás viszonyában a szolgáltatásért járó pénzbeli ellenszolgáltatás határidőn túli kifizetése esetén a hitelező késedelmi kamatra jogosult. Főszabály szerint a késedelmi kamat számításának kezdeti időpontja – mind vállalkozások egymás közötti viszonyában, mind a hatóság és a vállalkozás viszonyában – a szerződés szerinti pénzbeli ellenszolgáltatás teljesítési határidejének (eredménytelen) lejártát követő nap.

Ilyen határidő hiányában a vállalkozások egymás közötti szerződéses kapcsolatában késedelmi kamat, az irányelv kiegészítő szabálya alapján, a másik fél számlaadásától vagy áru-, illetve szolgáltatásnyújtásától számított 31. naptól jár [3. cikk (3) bekezdés b) pont].

Fontos kiemelni, hogy az irányelv a hatóságok vonatkozásában nem a késedelmi kamat esedékességének, hanem a pénzbeli ellenszolgáltatás esedékességének a határidejét határozza meg. A hatóságok tekintetében a késedelmi kamatfizetési kötelezettség tehát minden esetben kezdetét veszi a hatóságnak a pénzbeli ellenszolgáltatás nyújtására vonatkozó kötelezettségszegését követő napon.

A hatóság a pénzbeli ellenszolgáltatás megfizetésére főszabályként a hitelező számlájának kézhezvételétől, vagy az általa szolgáltatott áru átvételétől számított 30 napon belül köteles [4. cikk (3) bekezdés], kivéve, ha a szerződő felek kifejezetten másban állapodtak meg és ez a kikötés a szerződés egyedi jellege vagy sajátossága miatt tényszerűen indokolt volt. A tagállami jogszabályok azonban ebben a kivételi körben sem biztosíthatnak jogot a szerződő feleknek arra, hogy a 60 naptári napot meghaladó kifizetési határidőre vonatkozóan érvényesen (végrehajthatóan) szerződésben megállapodjanak [4. cikk (6) bekezdés].

Az irányelv 4. cikk (4) bekezdése értelmében a 4. cikk (3) bekezdésében főszabályként előírt 30 napos fizetési határidőt a tagállamok – külön notifikációs kötelezettség mellett – legfeljebb 60 napra meghosszabbíthatják a következő hatóságok számára:

a) azok az ipari vagy kereskedelmi jellegű (áru)szolgáltatási szektorban működő, gazdasági tevékenységet folytató hatóságok, amelyekre a 2006/111/EK bizottsági irányelvben meghatározott átláthatósági követelmények vonatkoznak, valamint

b) azok az egészségügyi szolgáltatást nyújtó közintézmények, amelyeket e célból megfelelően elismertek.

Mind a vállalkozások közötti, mind a hatóságok és a vállalkozások közötti szerződések esetében a késedelmi kamat a mindenkori referencia-kamatláb – Magyarországon ez a jegybanki alapkamat – 8 százalékponttal növelt összege. A referencia-kamatláb az érintett év első félévében az adott év január 1-jén, az érintett év második félévében az adott év július 1-jén érvényes kamatláb. [2. cikk 6-7. pont; 3. cikk (2) bekezdés; 4. cikk (2) bekezdés]

Az irányelv nem akadályozza meg a szerződő feleket az alkalmazandó nemzeti jog által megengedett fizetési ütemezés meghatározásában, így részletfizetés kikötésében sem. Ebben az esetben a részletfizetés esedékességére, késedelmes teljesítésére kell megfelelően alkalmazni az irányelvet, illetve az azt átültető, alkalmazandó tagállami szabályozást. [5. cikk]

Az irányelv értelmében a tagállamok kötelesek biztosítani azt is, hogy, amennyiben a vállalkozások egymás közötti, illetve a hatóság és vállalkozás közötti szerződéses ügyletekben késedelmi kamat fizetése válik esedékessé, a hitelező a pénztartozás és a késedelmi kamat megfizetésén túl legalább 40 euró értékű behajtási költséget is

követelhessen. A legalább 40 eurónyi behajtási költség olyan átalányösszeg, amelyen felül a hitelező jogosult az ezt meghaladó összegű behajtási költségét is érvényesíteni. [6. cikk]

Az irányelv mind a vállalkozások közötti, mind a hatóság és vállalkozás közötti kereskedelmi ügyletek esetén megkívánja, hogy a tagállamok rendelkezzenek arról, hogy a szerződéses vagy a gyakorlatban alkalmazott, a fizetési hatánapra vagy határidőre, a késedelmi kamatlábra vagy a behajtási költségek megtérítésére vonatkozó feltétel ne legyen végrehajtható, vagy arra hivatkozással kártérítési igényt lehessen támasztani, amennyiben ez a hitelező számára súlyosan hátrányos. Az irányelv értelmében annak megállapításakor, hogy valamely szerződéses feltétel vagy gyakorlat súlyosan hátrányos-e a hitelező számára, minden körülményt figyelembe kell venni, így különösen:

- a) a helyes kereskedelmi gyakorlattól való nagymértékű eltérést, amely ellentétes a jóhiszeműség és a tisztességes kereskedés elvével;
- b) a termék vagy a szolgáltatás jellegét; és
- c) olyan objektív ok fennállását, amely miatt az adós eltért a késedelmes fizetés esetén alkalmazott törvényes kamatlábtól, az irányelv által előírt fizetési határidőtől vagy a behajtási költség fedezeteként szolgáló 40 eurónyi átalányösszegtől. [7. cikk (1) bekezdés]

Emellett az irányelv kifejezetten vélelmezi, hogy a késedelmi kamatot kizáró valamely szerződéses feltétel vagy gyakorlat, továbbá a behajtási költségek legalább 40 eurónyi átalányösszeggé váló megtérítését kizáró valamely szerződéses feltétel vagy gyakorlat súlyosan hátrányosnak minősül. [7. cikk (2) és (3) bekezdés]

Az irányelv előírja, hogy a tagállamok biztosítsák, hogy a hitelezők és versenytársak érdekében megfelelő és hatékony eszközök álljanak rendelkezésre annak érdekében, hogy megakadályozzák az irányelv értelmében súlyosan hátrányos szerződéses feltételek és gyakorlatok további alkalmazását. Kifejezetten ilyen eszköznek tekinti az irányelv a közérdekű igényérvényesítés biztosítását is. A közérdekű igényérvényesítés keretében az érdekképviselői szervezetként hivatalosan elismert és a vállalkozások jogos érdekeit képviselő szervezetek számára az alkalmazandó nemzeti jognak lehetővé kell tennie, hogy e szervezetek keresetet indíthassanak a bíróság vagy a hatáskörrel rendelkező közigazgatási hatóságok előtt azon az alapon, hogy a szerződési feltételek vagy a gyakorlatok az irányelv értelmében súlyosan hátrányosak, és így megfelelő és hatékony eszközöket alkalmazhassanak azok további alkalmazásának megakadályozására. [7. cikk (4) és (5) bekezdés]

A tagállamok az irányelv értelmében biztosítják, hogy a nemzeti joguk lehetővé teszi a szerződő felek számára tulajdonjog fenntartásának kikötését, amennyiben az áru teljesítése előtt a szerződő felek ebben kifejezetten megállapodtak. A tulajdonjog-fenntartás az áru ellenértékének teljes kiegyenlítéséig köthető ki. [9. cikk]

A tagállamok számára előírt kötelezettség az is, hogy biztosítsák, hogy nem vitatott tartozás vagy eljárás esetén a hitelező keresetlevelének (kérelmének) a bíróságnál (a hatáskörrel rendelkező hatóságnál) történő benyújtásától számított 90 naptári napon belül, akár gyorsított eljárás keretében is érvényt lehessen szerezni, a tartozás behajtását végrehajtási jogcím megszerzésével el lehessen érni.

2. A késedelmi kamat fizetése és mértéke a hatályos magyar jogszabályok értelmében ugyan már most is rendezett, azonban a vállalkozások (gazdálkodó szervezetek) egymás közötti szerződéses kapcsolatainak vonatkozásában a jogalkotó e kérdéseket a 2011/7/EU irányelv által hatályon kívül helyezett azonos tárgyú irányelv, a kereskedelmi ügyletekhez kapcsolódó késedelmes fizetések elleni fellépésről szóló 2000. június 29-i 2000/35/EK európai parlamenti és a tanácsi irányelv rendelkezéseinek megfelelően szabályozta. Az új irányelv azonban a jogelőd irányelvhez képest néhány lényegi ponton eltér, így az új irányelv rendelkezéseinek való hazai megfelelés a vonatkozó magyar jogszabályok módosítását is szükségessé teszi.

2.1. Az új irányelv által eredményezett változás a vállalkozások egymás közötti szerződéses viszonyában *viszonylag csekélynek* mondható:

a) a késedelmi kamat mértéke növekszik: az a referencia-kamatlábnak nem 7 (hét), hanem 8 (nyolc) százalékponttal növelt összege lesz [pl. ha a késedelem szempontjából releváns referencia-kamatláb – Magyarországon ez a jegybanki alapkamat – 5%-os, akkor 2013. március 16-tól már nem 12% (5%+7%), hanem 13% (5%+8%) lesz a késedelmi kamat mértéke];

b) módosul a kamatszámítás szempontjából alkalmazandó referencia-kamatláb fogalma (az irányadó, kiindulópontként szolgáló kamatláb most már nem a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes referencia-kamatláb, hanem a késedelemmel érintett év első félévében az adott év január 1-jén érvényes referencia-kamatláb, illetve ha a késedelem az adott év második félévét érinti, az adott év július 1-jén érvényes referencia-kamatláb);

c) a késedelmes teljesítés esetén az adós legalább 40 eurónyi költségtérítés megfizetésére is köteles lesz a hitelező számára a hitelező behajtási költségeinek fedezeteként. Az irányelv értelmében a 40 euró egy minimumátalányt jelent, amely a hitelezőnek az adós késedelme esetén mindenképpen jár, akkor is, ha késedelmét az adós kimentti, illetve, ha a hitelezőnek behajtási költsége egyáltalán nem merült fel; az ezt meghaladó költségét a hitelező viszont csak a költség meglétének és mértékének bizonyítása mellett követelheti.

2.2. Az irányelvnek való megfelelés a szerződésből eredő hatósági pénztartozások vállalkozásoknak való megfizetése vonatkozásában *jelentősebbnek* tekinthető szabálmódosulással jár:

a) a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: hatályos Ptk.) szerint a késedelmi kamat mértéke legalább a jegybanki alapkamattal megegyező mértékű kamat, míg az irányelv alapján ez szerződésből eredő pénztartozások esetén nem lehet majd kevesebb az irányadó referencia-kamat, azaz Magyarországon a jegybanki alapkamat, nyolc százalékponttal növelt összegénél;

b) a pénzbeli ellenszolgáltatás esedékessége pedig ezentúl nem haladhatja meg a hitelező számlája kézhezvételétől, illetve a szolgáltatás teljesítésétől számított 30, illetve 60 naptári napot;

- c) a hatóság szintén köteles lesz legalább 40 eurónyi behajtási költség – mint átalány – vállalkozásnak való megfizetésére;
- d) a kamatszámítás szempontjából alkalmazandó *referencia-kamatláb fogalma a hatóságok vonatkozásában megegyezik a vállalkozások egymás közötti viszonyára tekintettel előírt új referencia-kamatláb fogalommal.*

3. Tekintettel arra, hogy az irányelv tárgyi hatálya a magánjogi szabályozás homlokterébe esik és a vállalkozások egymás közötti szerződési vonatkozásában a személyi hatály szempontjából sincs szükség a magánjog számára idegen jellegű, közjogi tartalmú szabályozásra, az irányelv ezen rendelkezései a mindenkori Polgári Törvénykönyvben átültethetőek, illetve azoknak a magánjogi kódex részben már kifejezett átültetés nélkül is megfelel. Magyarország az irányelvnek a vállalkozások egymás közötti szerződéses viszonyára vonatkozó rendelkezéseit (a 2. cikk nagy részét, a 3. cikket, az 5-7. cikkeket és a 9. cikket) ezért a mindenkori Polgári Törvénykönyvben ülteti át. Az irányelvnek a vállalkozások viszonylatában 2013. december 31-ig a hatályos Ptk. módosítása tesz eleget, ezt követően pedig az előreláthatólag 2014. január 1-jén hatályba lépő új Polgári Törvénykönyv (a továbbiakban: új Ptk.).

A hatályos Ptk. módosítására az új irányelv által eredményezett változások körében – az új Ptk. megoldásait szem előtt tartva, tartalmilag azonos módon – kerül sor. Ennek megfelelően módosul a hatályos Ptk.-nak a pénztartozás teljesítésére, a gazdálkodó szervezetek közötti szerződés késedelmes teljesítése esetén fizetendő késedelmi kamatra, valamint a gazdálkodó szervezetnek nem minősülő jogalanyokra vonatkozóan is a késedelmi kamat számítása szempontjából irányadó jegybanki alapkamat meghatározására vonatkozó szabálya. A módosítás kiveszi továbbá az irányelv által lefedett rendelkezések vonatkozásában a gazdálkodó szervezet fogalma alól az irányelv értelmében hatóságnak minősülő gazdálkodó szervezeteket.

Az irányelvnek az állami szféra – az irányelv fogalomhasználata szerinti „hatóság” – vállalkozások irányában fennálló szerződéses pénztartozásaira vonatkozó sajátos rendelkezéseit (4. cikk) nem a mindenkori Ptk.-ban, hanem más, ágazati törvényekben, tárgykörük miatt a közbeszerzésekről szóló törvényben (a továbbiakban: Kbt.), valamint az államháztartásról szóló törvényben (a továbbiakban: Áht.) szükséges átültetni. Azok az irányelvi rendelkezések (a 2. cikk egy része, az 5-7. cikkeket, valamint a 9. cikk), amelyek a szerződés kötelezetti pozíciójában lévő hatóságokra – a vállalkozások egymás közötti szerződéses jogviszonyában kötelezetti pozícióban lévő vállalkozásokhoz hasonlóan – szintén vonatkoznak, általában nem igényelnek a Kbt.-ben, illetve az Áht.-ban külön átültetést. Kifejezett szabályozásra – a jogalkalmazás megkönnyítése érdekében – mégis sor kerül néhány olyan esetben is, ahol a Ptk. – vagy az Áht. által szabályozottak esetén a Kbt. és a Ptk. – mögöttes alkalmazására is szükség van. A Kbt. és az Áht. szabályainak szükséges módosítására ezért már a hatályos Ptk. módosításával egyidejűleg sor kerül akként, hogy ezeken az átültető rendelkezéseken az új Ptk. előreláthatólag 2014. január 1-jei hatályba lépése miatt se kelljen érdemben változtatni.

A Kbt. módosítására az irányelv értelmében hatóságnak minősülő jogalanyok – a Kbt. 6. §-a szerinti ajánlatkérők – által a hatóságnak nem minősülő jogalanyokkal közbeszerzési eljárás alapján megkötött szerződések vonatkozásában kerül sor. E körben módosul a Kbt.-nek a késedelmi kamat törvényben meghatározott esedékességétől és mértékétől a hitelező hátrányára eltérő szerződési kikötés semmisségére vonatkozó rendelkezése. A pénztartozás teljesítésére vonatkozó határidő tekintetében módosításra nincs szükség, hiszen a Kbt. 130. § (3)-(4) bekezdése – hasonlóan a Kbt. 130. § (5)-(6) bekezdéséhez, valamint a 131. § (3) bekezdéséhez – már az új irányelvi szabályozásra tekintettel lévő rendelkezéseket tartalmaz. E speciális szabályok mellett a Kbt. 3. §-a értelmében a közbeszerzési eljárás alapján megkötött szerződésekre továbbra is alkalmazni kell a Kbt. által eltérően nem, vagy nem kimerítően szabályozott esetekben a mindenkori Ptk. vonatkozó rendelkezéseit. Ennek alapján alkalmazandók a hatályos Ptk.-nak a gazdálkodó szervezetek közötti szerződések esetén irányadó késedelmi kamatra, annak esedékességére, mértékére, számításának módjára, a behajtási költségre és a közérdekű igényérvényesítés lehetőségére vonatkozó módosuló rendelkezései is [1959. évi IV. törvény 301/A. § (1)-(3) és (5)-(8) bekezdései, valamint a 301/A. § (1) bekezdésére tekintettel, a 301/A. § (1) bekezdés által speciálisan nem szabályozott esetekben a 301. §.].

Az irányelvnek való megfelelés érdekében az Áht. is kibővül egy új szakasszal: a 37/A. § lényegében egy olyan utaló szabály, amely a Kbt. értelmében ajánlatkérőnek minősülő szervekre – az irányelv szerinti hatóságokra – vonatkozóan rendeli alkalmazni a Kbt. releváns rendelkezéseit [127. § (4) bekezdés, 130. § (3)-(6) bekezdés], abban az esetben, amikor a hatóságok a szerződés megkötése érdekében a Kbt. értelmében egyébként közbeszerzési eljárás lefolytatására nem kötelesek. A Kbt. 127. § (4) bekezdés *a*) pontja értelmében ebben a körben is alkalmazandó továbbá a hatályos Ptk. 301/A. § módosított (2) bekezdésének utolsó mondata és ugyanezen § (3) bekezdése, valamint a Kbt. 127. § (4) bekezdés *b*) pontja alapján a módosítással érintett hatályos Ptk. 301/A. § (1)-(2) bekezdése – az (1) bekezdés értelmében pedig a Ptk. 301. §-a is mögöttesen. Az Áht. 37/A. § (2) bekezdése alkalmazni rendeli a Ptk. közérdekű keresetindításra vonatkozó szabályait is [301/A. § (5)-(8) bekezdés] is.

Az Áht. 37/B. §-a egyértelművé kívánja tenni, hogy a hatóságokat a vállalkozásokkal szemben *nem szerződéses* kötelezettségként, hanem a szerződéstől eltérő egyéb kötelemfakasztó tény alapján terhelő késedelmi kamatfizetési kötelezettségre nem a Ptk. 301/A. §-a, hanem a Ptk. 301. §-ának kevésbé szigorú szabályozása vonatkozik.

Az Áht. 37/C. §-ának beiktatása – a 37/B. §-hoz hasonlóan – szintén nem az irányelv átültetéséből fakad, hanem a hatályos Ptk.-nak a jogharmonizációs kötelezettség teljesítése érdekében hatályon kívül helyezendő 301. § (2) bekezdése azon részét emeli be az Áht.-ba, amelynek harmonizációs kötelezettséggel nem terhelt tagállami szabályozására az irányelv lehetőséget ad.

Az irányelv további cikkei vagy nem igényelnek átültetést, vagy azoknak a hatályos magyar szabályozás már eleve megfelel.

Magyarország élni kíván az irányelv 12. cikkének (4) bekezdésében szereplő azon opcionális rendelkezés nyújtotta lehetőséggel, hogy a 2011/7/EU irányelv szabályait csak felmenő rendszerben, azaz 2013. március 16-tól megkötött szerződések esetén kelljen alkalmazni. Erre figyelemmel az ezen időpontot megelőző szerződésekre a 2011/7/EU irányelv által hatályon kívül helyezett „jogelőd irányelv”, a 2000/35/EK irányelv rendelkezési és az ennek megfelelő – jelenleg is hatályos – magyar jogszabályi rendelkezések maradnak majd irányadóak.

RÉSZLETES INDOKOLÁS

Az 1. §-hoz

Az egyes törvényeknek a késedelmes fizetésekkel összefüggő jogharmonizációs célú módosításáról szóló törvényjavaslat (a továbbiakban: Javaslat) a Ptk. pénztartozás teljesítésére irányadó szabályait egy új, a szerződésből fakadó pénztartozás teljesítésének idejére vonatkozó §-sal egészíti ki. A diszpozitív rendelkezéseket tartalmazó új § az Európai Parlament és a Tanács 2011/7/EU irányelvének a vállalkozások (gazdálkodó szervezetek) közötti szerződések késedelmes teljesítése esetén a pénztartozás teljesítésére kötelezett késedelmi kamat-fizetési kötelezettségének beálltára vonatkozó rendelkezéseit a pénztartozás esedékessé válásának időpontjára vonatkozóan ülteti át. A Javaslat szerint ugyanis az irányelvnek a fizetési késedelem beálltára vonatkozó szabályai nemcsak a késedelmi kamat-fizetési kötelezettségre, annak esedékességére, hanem a kötelezetti késedelem valamennyi jogkövetkezményére irányadóak.

A Javaslat az irányelv által csak a kereskedelmi ügyletek körére megfogalmazott szabályok közül az esedékességre vonatkozó szabályokat valamennyi szerződésből eredő pénztartozásra általánosítja a szerződő felek minőségétől függetlenül: a fizetési késedelem – a felek eltérő megállapodása hiányában – főszabály szerint a fizetési felszólítás vagy a számla kézhezvételétől számított harminc nap elteltével áll be. Meghatározott esetekben nem a számla kézhezvételétől, hanem a teljesítéstől számított harminc nap elteltével esik késedelembe a kötelezett; ez a helyzet, ha a jogosult fizetési felszólításának (számlájának) a kézhezvétele a jogosult teljesítését megelőzte, ha nem állapítható meg egyértelműen a felszólítás (számla) kézhezvételének időpontja, vagy ha a kötelezettnek fizetési felszólítás (számla) bevétele nélkül teljesítenie kell fizetési kötelezettségét.

Az irányelv 7. cikkében foglalt követelménynek eleget téve a pénztartozás teljesítési idejét a törvényben foglaltaktól a jóhiszeműség és tisztesség követelményének megsértésével egyoldalúan és indokolatlanul a jogosult hátrányára eltérő szerződési feltételt a jogosult megtámadhatja. A szerződési feltétel sikeres megtámadását megalapozó körülmények bizonyítása a jogosultat terheli.

A 2. § és 6. §-hoz

A Javaslat mind az egyenértéki, mind a késedelmi kamat általános szabályát megváltoztatja a kamatszámításnál figyelembe veendő referencia-időpont tekintetében: a kamat számításakor a késedelemmel érintett naptári félév első napján (és nem, mint a hatályos jogban: a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon) érvényes jegybanki alapkamat irányadó az adott naptári félév teljes idejére. A változtatás egyedüli indoka az, hogy a Javaslat összhangba kívánja hozni a kamatszámítási szabályokat a kereskedelmi ügyletekhez kapcsolódó késedelmes fizetések elleni fellépésről szóló 2011. február 16-i 2011/7/EU európai parlamenti és tanács irányelv speciális rendelkezéseivel.

A Ptk. 301. § (2) bekezdését megváltoztató szabály egyben hatályon kívül helyezi a Ptk.-nak az államháztartás alrendszereire vonatkozó késedelmi kamatfizetésre vonatkozó előírásait arra tekintettel, hogy e szabályok nincsenek figyelemmel a 2011/7/EU irányelvnek az állami szféra – az irányelv fogalomhasználata szerinti „hatóság” – vállalkozások irányában fennálló pénztartozásaira vonatkozó sajátos rendelkezésekre, így a késedelmi kamat mértékére vonatkozó kívánalmakra sem. A hatósági fizetési kötelezettségekre vonatkozó szabályozást a Javaslat értelmében elsősorban ágazati szabályok tartalmazzák majd és a Ptk. rendelkezései csak a speciális ágazati szabályokkal nem érintett körben alkalmazhatóak.

A Ptk. 298. § a) pontjának kiegészítésére a Javaslat által bevezetett 292/A. §-sal összefüggésben kerül sor.

A 3. §-hoz

A Javaslat módosítja a Ptk.-ba a 2002. évi XXXVI. törvénnyel beiktatott 301/A. §-t, tekintettel arra, hogy a kereskedelmi ügyletekhez kapcsolódó fizetési késedelem leküzdéséről szóló 2000/35/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvet a kereskedelmi ügyletekhez kapcsolódó késedelmes fizetések elleni fellépésről szóló 2011. február 16-i 2011/7/EU európai parlamenti és tanács irányelv hatályon kívül helyezte. Az új szabályozás 2013. március 16. napjával lép hatályba, a bevezetett szabályokat az ezen időpontot követően kötött szerződésekre kell alkalmazni.

Az új irányelvnek megfelelően a Javaslattal beiktatott új tartalmú 301/A. § speciális szabályokat nevesít a gazdálkodó szervezetek [módosuló fogalmára lásd a Javaslattal módosított Ptk. 685. § c) pontját] egymás közötti kapcsolataiban alkalmazandó késedelmi kamatot illetően. Az új szabályozás diszpozitív, azonban a késedelmi kamat fizetésének (illetve a pénztartozás esedékességének) számítását és a késedelmi kamat mértékét a törvényben foglaltakhoz képest a jóhiszeműség és tisztesség követelményének megsértésével egyoldalúan és indokolatlanul a jogosult hátrányára megállapító szerződési kikötést a jogosult megtámadhatja [Ptk. 292/A. § (3) bekezdés, 301/A. § (4) bekezdés]. A törvény a jogosult számára a megtámadási jognál két esetben még erősebb védelmet biztosít azáltal, hogy vélelmezi a késedelmi kamatot, illetve a jogosultnak a követelése behajtásával kapcsolatos költsége (behajtási költség) fedezésére szolgáló minimum 40 eurónyi átalányösszeg megtérítését kizáró szerződési kikötés tisztességtelenségét, és kifejezetten kimondja az ilyen tartalmú klauzulák semmisségét. [Ptk. 301/A. § (2)-(3) bekezdés]

A Javaslat pontosítja a Ptk. 301/A. §-ának (1) bekezdését annak érdekében, hogy egyértelművé váljon, hogy a Ptk. 301/A. §-át gazdálkodó szervezetek között is csak akkor lehet alkalmazni, ha a közöttük létrejött kötelelem szerződésen alapul. Ugyan ez az átültetett irányelv hatálya és a Ptk.-beli szabályozás helye [A szerződésszegésről szóló XXV. fejezet] alapján egyértelműnek tűnik, mégis indokolt a pontosítás. A pontosítás szükségessége mellett szól, hogy a hatályos Ptk. a kötelmi általános szabályokat szinte teljességgel a szerződésekre modellezi és a késedelmi kamatfizetési kötelezettség tekintetében sem tesz különbséget

aszerint, hogy az a szerződés megszegése miatt, vagy egyéb kötelelem-keletkeztető tényállásból ered-e (pl. szerződésen kívül okozott kár utáni speciális késedelmi kamatként, ún. kárkamatként). Hangsúlyozandó továbbá, hogy a Ptk. 301/A. §-ának (1) bekezdése értelmében, azokban a kérdésekben, amelyekben a törvény e §-ban eltérő szabályt nem nevesít, a gazdálkodó szervezetek egymás közötti szerződéses viszonyában is az általános, azaz a Ptk. 301. §-ában nevesített rendelkezések az irányadóak. A gazdálkodó szervezetek közötti szerződésszegésből fakadó késedelmi kamatra is irányadó általános szabályok a következők:

- a késedelmi kamatfizetési kötelezettség kezdőnapja a késedelembe esés időpontja, ennek meghatározásánál irányadóak a pénztartozás teljesítési idejére, illetve a kötelezetti késedelemre vonatkozó általános szabályok [Ptk. 292/A. §, 298. § a) pont, 301. § (1) bekezdés vonatkozó része],

- a késedelmi kamatfizetési kötelezettség akkor is beáll, ha a pénztartozás után egyenértéki kamat nem jár, továbbá, ha a kötelezett a késedelmét kimentette [Ptk. 301. § (1) bekezdés],

- az egyenértéki és a késedelmi kamat együttesen el kell, hogy érje legalább a jegybanki alapkamat 8 százalékponttal növelt összegét [Ptk. 301. § (3) bekezdés és 301/A. § (2)],

- a szerződésben túlzott mértékben kikötött késedelmi kamatot a bíróság mérsékelheti [Ptk. 301. § (4) bekezdés],

- a jogosult követelheti a késedelmi kamatot meghaladó kárát [Ptk. 301. § (5) bekezdés].

A Javaslát megváltoztatja a késedelmi kamat általános és a gazdálkodó szervezetekre irányadó speciális szabályát a kamatszámításnál figyelembe veendő referencia-időpont tekintetében: a kamat számításakor a késedelemmel érintett naptári félév első napján (és nem a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon) érvényes jegybanki alapkamat – idegen pénznemben való teljesítés esetén az adott pénznemre a kibocsátó jegybank által meghatározott alapkamat, ennek hiányában a pénzpiaci kamat – irányadó az adott naptári félév teljes idejére.

Megváltozik *a késedelmi kamat mértéke is*: az a referencia-kamatlábnek 2013. március 16. napjától nem 7 (hét), hanem 8 (nyolc) százalékponttal növelt összege lesz. [Például, ha a késedelem szempontjából releváns referencia-kamatláb – Magyarországon a jegybanki alapkamat – 5%-os, akkor 2013. március 16-tól már nem 12% (5%+7%), hanem 13% (5%+8%) lesz a késedelmi kamat mértéke].

A § (3) bekezdése az irányelv 6. cikkében szereplő „behajtási költségre” vonatkozó fizetési kötelezettséget írja elő a kötelezett késedelme esetére. A késedelembe esett kötelezett – a késedelme kimentésétől és a behajtási költség tényleges felmerülésétől függetlenül – köteles a jogosultnak a követelése behajtásával kapcsolatos költségei fedezésére 40 eurónak a Magyar Nemzeti Bank – késedelmi kamatfizetés kezdőnapján érvényes – hivatalos deviza-középárfolyama szerint megfelelő forintösszeget megfizetni. E kötelezettség teljesítése nem

mentesít a késedelem egyéb jogkövetkezményei – pl. a késedelmi kamat és a kártérítésként követelhető *damnum emergens, lucrum cessans* vagy költségtérítés – teljesítése alól. A 40 eurónyi minimális átalányösszeg megfizetésétől eltérő, azt kizáró szerződési kikötés semmis. A jogosult a 40 eurót meghaladó behajtási költségét már csak annak tényleges bekövetkeztének és mértékének bizonyítása esetén érvényesítheti.

A Javaslat a § (5)-(8) bekezdésével az új irányelv 7. cikkében foglaltakra figyelemmel újrafogalmazza, pontosítja és kibővíti a Ptk. korábbi 301/A. § közérdekű keresetindításra vonatkozó (5) és (6) bekezdését. A Javaslat az általános szerződési feltételként a szerződés részévé váló, a késedelmi kamat mértékét, esedékességét, illetve a követelés behajtásával kapcsolatos költségeket a jóhiszeműség és tisztesség követelményének megsértésével egyoldalúan és indokolatlanul a jogosult hátrányára megállapító kikötés közérdekű keresetindításra jogosult általi megtámadását biztosítja. A közérdekű keresetindításra jogosult megtámadhatja továbbá az olyan általános szerződési feltételt is, amely a késedelmi kamat, illetve a követelés behajtásával kapcsolatos költségek megfizetésére vonatkozó kötelezettségek kizárására vonatkozik. Az általános szerződési feltétel érvénytelenségének megállapítása a már alkalmazott kikötések esetén, továbbá a jövőre nézve is kérhető, akkor is, ha az érintett feltétel még egyáltalán nem került alkalmazásra. A megtámadás alapossága esetén a bíróság az általános szerződési feltétel érvénytelenségét a kikötéssel szerződő valamennyi félre kiterjedő hatállyal állapítja meg, feltéve, hogy az adott szerződést a megtámadásig még nem teljesítették. A még egyáltalán nem alkalmazott általános szerződési feltétel sikeres megtámadása esetén a bíróság eltiltja az érintett tisztességtelen kikötés nyilvánosságra hozóját a feltétel alkalmazásától. A bíróság mind a már alkalmazott, mind a még alkalmazásra egyáltalán nem került tisztességtelen általános szerződési feltétel érvénytelenségének megállapítása iránti eljárásban a közérdekű igényérvényesítésre jogosult szervezet kérelmére elrendeli, hogy a kikötés alkalmazója, nyilvánosságra hozója, illetve alkalmazásra ajánlója a saját költségére gondoskodjon a szerződési feltétel tisztességtelenségére vonatkozó közlemény közzétételéről. A közlemény szövegéről és a közzététel módjáról a bíróság dönt, azonban a közleménynek mindenképpen tartalmaznia kell az érintett szerződési feltétel pontos meghatározását, tisztességtelenségének megállapítását és a tisztességtelenséget alátámasztó érveket. A közzétételre vonatkozó részletesebb szabályozás a közérdekű igényérvényesítés folytán tisztességtelenség miatt érvénytelennek nyilvánított szerződési feltételekről való tudomásszerzést szolgálja az érintett szerződő, illetve a jövőben szerződni kívánó gazdálkodó szervezetek egyéni igényérvényesítése érdekében.

A 4. §-hoz

A 2011/7/EU irányelvnek az állami szféra – az irányelv fogalomhasználata szerinti „hatóság” – vállalkozások irányában fennálló, szerződésből eredő pénztartozásaira vonatkozó sajátos rendelkezéseit tárgykörük miatt a közbeszerzésekről szóló törvényben, valamint az államháztartásról szóló törvényben szükséges átültetni. A Javaslat ezért akként módosítja a Ptk. 685. § c) pontjában szereplő gazdálkodó szervezet fogalmát, hogy a Ptk. gazdálkodó szervezetek közötti késedelmi kamatra vonatkozó szabályai alkalmazásában kiveszi a

gazdálkodó szervezetek közül az irányelv értelmében hatóságnak minősülő gazdálkodó szervezeteket (a közbeszerzésekről szóló törvény értelmében ajánlatkérőnek minősülő szervezeteket), függetlenül attól, hogy az általuk kötött (megkötni szándékozott) szerződés eléri-e a közbeszerzési értékhatárt. A Kbt. értelmében ajánlatkérőnek minősülő gazdálkodó szervezetekre, ha közbeszerzési eljárás lefolytatására kötelesek, az eljárás alapján megkötött szerződések esetén a késedelmi kamatfizetés speciális szabályait a Kbt. tartalmazza, a közbeszerzési értékhatár alatt maradó szerződések tekintetében az Áht. speciális rendelkezései irányadóak.

Az 5. §, 8. §, 9. § és 14. §-hoz

A §-ok a kereskedelmi ügyletekhez kapcsolódó késedelmes fizetések elleni fellépésről szóló 2011. február 16-i 2011/7/EU európai parlamenti és tanács irányelvnek való megfelelést szolgálják (megfelelési záradékot módosítanak, illetve vezetnek be).

A 7. §-hoz

A § a Polgári Törvénykönyv módosításáról és egységes szövegéről szóló 1977. évi IV. törvény hatálybalépéséről és végrehajtásáról szóló 1978. évi 2. törvényerejű rendelet 5/D. § (2) bekezdését hatályon kívül helyező rendelkezést tartalmaz. A hatályon kívül helyezésről az indokolatlan párhuzamos szabályozás elkerülése érdekében szükséges rendelkezni, mivel a Javaslat 3. §-a a törvényerejű rendelet 5/D. § (2) bekezdésének utaló szabályát önálló normaként beépíti a Ptk. 301/A. §-ába, annak (5)-(6) és főként (7) bekezdésébe.

A 10. §-hoz

A § a Kbt. 127. § (4) bekezdés *b*) pontját igazítja hozzá a Ptk.-nak a Javaslat által módosított 301/A. §-ához. A Kbt. e módosítására az irányelv értelmében hatóságnak minősülő jogalanyok – amelyek azonosak a Kbt. 6. §-a szerinti ajánlatkérőkkel – által a hatóságnak nem minősülő, Ptk. szerinti gazdálkodó szervekkel [fogalmára lásd a Ptk. Javaslat által módosított 685. § *c*) pontját] közbeszerzési eljárás alapján megkötött szerződések vonatkozásában kerül sor. E körben módosul a Kbt.-nek a késedelmi kamat törvényben meghatározott esedékességétől és mértékétől a hitelező hátrányára eltérő szerződési kikötés semmisségére vonatkozó rendelkezése.

A pénztartozás teljesítésére vonatkozó határidő tekintetében külön módosításra nincs szükség, hiszen a Kbt. 130. § (3)-(4) bekezdése már az új irányelvi szabályozásra, annak 4. cikkére tekintettel lévő rendelkezéseket tartalmaz. Irányelv-konform a Kbt. 130. § (5)-(6) bekezdése, valamint 131. § (3) bekezdése is.

E speciális szabályok mellett a Kbt. 3. §-a értelmében a közbeszerzési eljárás alapján megkötött szerződésekre továbbra is alkalmazni kell a Kbt. által eltérően nem, vagy nem kimerítően szabályozott esetekben a mindenkori Ptk. vonatkozó rendelkezéseit. Ennek alapján

alkalmazandóak a hatályos Ptk.-nak a késedelmi kamat esedékességére, mértékére, számításának módjára, a behajtási költségre és a közérdekű igényérvényesítés lehetőségére vonatkozó módosuló rendelkezései is [1959. évi IV. törvény 301/A. § (1)-(3) és (5)-(8) bekezdései, valamint a 301/A. § (1) bekezdésére tekintettel, a 301/A. § (1) bekezdés által speciálisan nem szabályozott esetekben a 301. §.]. A Ptk. új 301/A. § (4) bekezdése a Kbt. 127. § (4) bekezdés *b)* pontjában foglalt speciális szabályozásra tekintettel azonban nem alkalmazható.

A 11. §-hoz

A § az irányelvnek való megfelelés érdekében az Áht.-t egészíti ki egy új szakasszal. A beiktatott 37/A. § lényegében egy olyan utaló szabály, amely a Kbt. értelmében ajánlatkérőnek minősülő szervekre – az irányelv szerinti hatóságokra – vonatkozóan rendeli alkalmazni a Kbt. releváns rendelkezéseit [127. § (4) bekezdés, 130. § (3)-(6) bekezdés], abban az esetben, amikor a hatóságok a szerződés megkötése előtt a Kbt. értelmében egyébként közbeszerzési eljárás lefolytatására nem kötelesek. A hatóságok ebben a körben – a Kbt. által szabályozott esethez hasonlóan – kötelezetti pozícióban szerepelnek a pénzfizetésre irányuló szerződéses ellenszolgáltatás teljesítése, valamint késedelmes teljesítése tekintetében. A hatósággal szerződő fél az irányelvnek megfelelően a Kbt. 6. §-a szerint ajánlatkérőnek nem minősülő, a Ptk. 685. § *c)* pontja szerinti gazdálkodó szervezet lehet.

A Kbt. 127. § (4) bekezdés *a)* pontja értelmében ebben a körben is alkalmazni kell a hatályos Ptk. 301/A. § módosított (2) bekezdésének utolsó mondatát és ugyanezen § (3) bekezdését [a késedelmi kamat fizetését kizáró kikötés, továbbá a behajtási költség megfizetését kizáró kikötés semmisségére vonatkozó szabályt], valamint a Kbt. 127. § (4) bekezdés *b)* pontja alapján a módosítással érintett hatályos Ptk. 301/A. § (1)-(2) bekezdését – az (1) bekezdés értelmében pedig a Ptk. 301. §-át is mögöttesen [a késedelmi kamat esedékességére, természetére, mértékére és számításának módjára vonatkozó szabályok]. Az Áht. 37/A. § (2) bekezdése alkalmazni rendeli a Ptk. közérdekű keresetindításra vonatkozó új szabályait is [301/A. § (5)-(8) bekezdés]. A Ptk. új 301/A. § (4) bekezdése a Kbt. 127. § (4) bekezdés *b)* pontjában foglalt speciális szabályozásra tekintettel az Áht. 37/A. §-a alkalmazásában sem hívható fel.

Az Áht. 37/B. §-a egyértelművé kívánja tenni, hogy a hatóságokat a vállalkozásokkal szemben *nem szerződéses* kötelezettségként, hanem a szerződéstől eltérő egyéb kötelemfakasztó tény alapján terhelő késedelmi kamatfizetési kötelezettségre nem a Ptk. 301/A. §-a, hanem a Ptk. 301. §-ának kevésbé szigorú szabályozása vonatkozik, mivel a szerződésen kívüli jogviszonyokra az irányelv hatálya egyáltalán nem terjed ki. A Ptk. 301. §-a értelmében a késedelmi kamat mértéke a jegybanki alapkamat mértékével egyezik meg (és nem a jegybanki alapkamat nyolc százalékponttal növelt összegével), valamint a hitelező a 40 eurós behajtási költségátalányra sem jogosult, továbbá ebben a körben a közérdekű keresetindítás lehetősége sem értelmezhető.

Az Áht 37/C. §-ának beiktatása – a 37/B. §-hoz hasonlóan – szintén nem az irányelv átültetéséből fakad, hanem a hatályos Ptk.-nak a jogharmonizációs kötelezettség teljesítése érdekében hatályon kívül helyezendő 301. § (2) bekezdése azon részét emeli be az Áht.-ba, amelynek harmonizációs kötelezettséggel nem terhelt tagállami szabályozására az irányelv lehetőséget ad. A Ptk.-nak a Javaslat 2. §-ával hatályon kívül helyezett 301. § (2) bekezdésében szereplő „harmadik személyek” jogosulti köréből az Áht. 37/C. §-ának (1) bekezdése szabályozza az irányelv által nem érintett személyi kör – az irányelv értelmében sem hatóságnak, sem vállalkozásnak nem minősülő ún. magánszemélyeknek az irányelv szerinti hatóságokkal szembeni – szerződéses kapcsolatait, a szakasz (2) bekezdése pedig ezen jogalanyok szerződésen kívül kapcsolatait rendezi. A jogi szabályozás és a jogalkalmazás egyszerűbbé, egységesebbé tétele érdekében a magánszemélyeket – a jogosulti pozícióban lévő vállalkozásokhoz hasonlóan – szerződéses kapcsolataikban a hatóság késedelmes teljesítése esetén a Ptk. 301/A. §-a szerinti késedelmi kamat és behajtási költség illeti meg, érdekükben perindításra azonban közérdekű keresetindítási joggal felruházott érdekképviselői szervezet nem jogosult. A magánszemélyeket a nem szerződésből fakadó kötelemből, annak késedelmes teljesítése esetén a hatóságokkal szemben – a vállalkozásokhoz hasonlóan – a Ptk. 301. §-a szerinti késedelmi kamat illeti meg.

A 12. §-hoz

A § a Javaslat 10. §-a által bevezetett merev hivatkozásra tekintettel rugalmas hivatkozásra változtatja a közbeszerzésekről szóló törvényre utaló fordulatot.

A 13. §-hoz

A § hatályba léptető rendelkezést tartalmaz.

A Javaslat rendelkezéseit – figyelemmel az irányelv 12. cikkének (4) bekezdésében szereplő opcionális rendelkezés nyújtotta lehetőségre – csak a 2013. március 16-án és azt követően megkötött szerződésekre, továbbá a Javaslat hatálybalépését követően szerződésen kívül keletkezett pénztartozásokra kell alkalmazni.

Az ezen időpontot megelőző szerződésekre a 2011/7/EU irányelv által hatályon kívül helyezett „jogelőd irányelv”, a 2000/35/EK irányelv rendelkezései és az ennek megfelelő magyar jogszabályi rendelkezések irányadóak. A Javaslat hatályba lépését megelőző szerződésen kívüli kötelemből fakadó pénztartozásokra a pénztartozások keletkezésének időpontjában hatályos jogszabályi rendelkezések irányadóak.

Külön átmeneti rendelkezésre azonban nincs szükség sem ehelyütt, sem az egyes, a Javaslat által módosított törvényeknél, törvényerejű rendeletnél, mivel a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény („Jat.”) 15. § (1) bekezdés a) pontja biztosítja, hogy a Javaslat által átvezetett törvénymódosításokat csak a 2013. március 16-án, ill. azt követően megkötött szerződésekből, illetve szerződésen kívül keletkezett kötelemből eredő pénzkövetelésekre

lehessen alkalmazni. A Jat. 15. § (2) bekezdés a) pontja biztosítja, hogy a módosítások csak felmenő rendszerben legyenek alkalmazandóak.

HATÁSVIZSGÁLATI LAP

Iktatószám:	XX-MIKFO/16/2013.	Dátum:	2013.01.01
A hatásvizsgálat elkészítésére fordított idő:	1 nap	Kapcsolódó hatásvizsgálati lapok:	nincs
Hatásvizsgálatba bevont személyek, szervezetek:		Vizsgált időtáv:	2013-2014

Előterjesztés címe:	Az egyes törvényeknek a késedelmes fizetésekkel összefüggő jogharmonizációs célú módosítása	Előterjesztő:	igazságügyért felelős államtitkárság
Intézkedés megnevezése:	törvények módosítása		
Előterjesztés szükségessége:	<p>A tervezet rendelkezései a kereskedelmi ügyletekhez kapcsolódó késedelmes fizetések elleni fellépésről szóló 2011. február 16-i 2011/7/EU európai parlamenti és a tanácsi irányelvből fakadó jogharmonizációs kötelezettségnek tesznek eleget azért, hogy az irányelv átültetését igénylő rendelkezéseiből fakadó jogalkotási kötelezettségeinek Magyarország az irányelv 12. cikk (1) bekezdésében foglalt hatámapig eleget tudjon tenni. A szükséges jogszabály-módosítások egyaránt érintik a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvényt, a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvényt, a közbeszerzésekről szóló 2011. évi CVIII. törvényt, valamint az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvényt.</p>		
Utolsó módosítás dátuma:	jan.13	Következő módosítás várható dátuma:	nem előrejelezhető
Előzmények:	A láncartozás megakadályozását elősegítő intézkedésekről szóló 1593/2012. (XII. 17.) Korm. határozat 4. pontja.		

Végrehajtás feltételei

Az intézkedés alkalmazásához szükséges személyi, szervezeti, tárgyi és pénzügyi feltételek adottak?	igen
---	------

I. VERSENYKÉPESSÉG

1. Miként járul hozzá az intézkedés az ország versenyképességének javításához?	Javítja		
<p>Ha a piaci szereplők követeléseikhez határidőben hozzájutnak, úgy az növeli tőke-ellátottságukat. Ezzel szemben a körbetartozás nemcsak az üzleti bizalmat, a fizetési fegyelmet és a gazdasági környezet kiszámíthatóságát rombolja szét, de gyakran igazságtalanul nehéz likviditási helyzetbe hozza a vállalkozásokat, különösen a kisvállalkozásokat.</p>			
2. Az intézkedés hozzájárul a foglalkoztatás növeléséhez?	nem	Hány fővel?	
3. Megtörtént-e az intézkedés adminisztratív terhekre gyakorolt hatásainak vizsgálata?	nem		
Piaci szereplők esetében			
☐	Növekednek	☐	Medjékben
☐	Csökkennek	☐	Medjékben
Közgazdasági szereplők esetén			
☐	Növekednek	☐	Növekednek
☐	Csökkennek	☐	Csökkennek
Lakossági és egyéb nem-piaci szereplők esetében			
☐	Növekednek	☐	Növekednek
☐	Csökkennek	☐	Csökkennek

II. TÁRSADALMI FELZÁRKÓZÁS

1. Érintett csoportok

	Csoport megnevezése	Csoport mérete (fő)	Előny - Hátrány	
1.	valamennyi vállalkozás (egymás közötti)	nem meghatározható	☒	☒
2.	hatóságok (pénztartozásai vállalkozások felé)	nem meghatározható	☒	☒
3.	-	0	☐	☐

2. Hatások összefoglalója

Kérjük mutassa be az érintett csoport/ok társadalmi helyzetére gyakorolt hatásokat! (max. 8 mondat)

III. STABIL KÖLTSÉGVETÉS

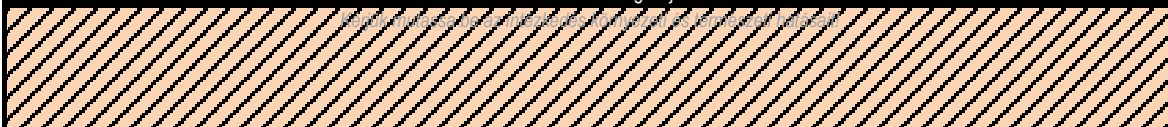
Költségvetési hatások

	A vizsgált időszakban	Az aktuális évben	További négy évben
Az intézkedés költségvetési egyenlegrontó hatása	0 Ft	0 Ft	0 Ft
Az intézkedés egyenlegrontó hatásának fedezete a költségvetésben	0 Ft	0 Ft	0 Ft
Az intézkedés költségvetési egyenlegjavító hatása	0 Ft	0 Ft	0 Ft
Az intézkedés egyenlegjavító hatásának figyelembevétele a költségvetésben	0 Ft	0 Ft	
Teljes hatás	0 Ft	0 Ft	0 Ft
Teljes hatás az elfogadott költségvetéshez képest	0 Ft	0 Ft	0 Ft

IV. FENNTARTHATÓ FEJLŐDÉS

Vannak-e az intézkedésben foglaltaknak jelentősnek ítélt környezeti vagy természeti hatásai? igen nem

Hatások összefoglalója

V. EGYÉB HATÁSOK

Vannak-e az intézkedésben foglaltaknak jelentősnek ítélt egészségügyi hatásai? igen nem

Vannak-e az intézkedésnek további hatásai? igen nem

A tervezet rendelkezései a kereskedelmi ügyletekhez kapcsolódó késedelmes fizetések elleni fellépésről szóló 2011. február 16-i 2011/7/EU európai parlamenti és a tanácsi irányelvből fakadó jogharmonizációs kötelezettségnek tesznek eleget.

Jóváhagyta:

dr. Jeney Orsolya helyettes államtitkár

.....